

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1935 kl. 10 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 26 januari 1935 till riksdagen avlämnad proposition, nr 33, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g om ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 8 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Gör man våldsgärning å annan för det han i sak inför domstol eller annan myndighet fört sin eller annans talan eller avlagt vittnesmål eller eljest vid förhör inför myndighet avgivit utsaga, eller ock för att hindra honom från talans utförande, vittnesmålets avläggande eller utsagans avgivande; dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande; må till böter, dock ej under fem dagsböter, dömas.

Hotar man någon med våld i avsikt som förut är sagd; straffes med fängelse eller böter.

Söker man eljest, genom att mot någon vidtaga åtgärd, som för honom förleder lidande, förlust eller annan skada, eller genom att hota någon med sådan åtgärd, öva vedergällning för det han avlagt vittnesmål eller avgivit utsaga vid förhör inför myndighet eller ock hindra honom därifrån; vare lag som i andra stycket stadgas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för det genom propositionen framlagda lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I samband med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft dels en i anledning av densamma inom andra kammaren väckt motion, nr 492,

av herr *Lindman m. fl.*, dels ock tre i anledning av propositionen nr 31 till innevarande riksdag väckta motioner, nämligen i första kammaren nr 283 av herr *Johansson, Johan Bernhard m. fl.* samt i andra kammaren nr 489 av herr *Lindman m. fl.* och nr 495 av herr *Sandberg*, de tre sistnämnda motionerna allenast i den mån de beröra de spörsmål, som behandlas i 7 § i trettonmannakommissionens förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder samt i 24 § i samma förslag, i vad detta stadgande har avseende å 7 §.

Vad motionärerna hemställt återgives i det följande.

Kommissionen har i 7 § av sitt nämnda lagförslag behandlat stridsåtgärder, som rikta sig mot offentlig myndighet eller eljest utgöra ett angrepp eller hot mot offentligrättsliga funktioner. I 24 § i samma förslag stadgas straff, bland annat, för det fall, att stridsåtgärd anordnats i strid mot 7 §.

7 och 24 §§ i kommissionens lagförslag äro av följande lydelse:

7 §.

Stridsåtgärd må ej vidtagas mot ämbets- eller tjänsteman eller innehavare av offentligt uppdrag i eller för befattningen eller uppdraget.

Ej heller må man vidtaga sådan åtgärd mot någon för att hindra honom att föra talan inför domstol eller annan myndighet eller avlägga vittnesmål eller tillhandagå ämbets- eller tjänsteman eller för att utöva vedergällning för vad han gjort i nu angivet hänseende.

24 §.

Har stridsåtgärd anordnats i strid mot 7 § eller har i anledning av motsättning, som där sägs, stridsåtgärd riktats mot tredje man, varde envar som biträtt beslut om massåtgärd eller som uppmanar eller eljest söker förmå annan att deltaga däri, så ock den som vidtagit annan stridsåtgärd, dömd till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till dagsböter.

[Var stridsåtgärden eller motsättningen sådan som i 8 § sägs, dömes till fängelse i högst ett år eller dagsböter.]

Hotar man någon med stridsåtgärd, varom i denna paragraf är sagt, straffes i fall, som i första stycket avses, med fängelse i högst ett år eller dagsböter och eljest med dagsböter.

Kommissionens motivering till 7 § och en redogörelse för vad *yttrandena* över kommissionsförslaget i förevarande del innehålla återfinnes å sid. 7 och 8 i nu förevarande proposition.

11 kapitlet 8 § strafflagen, vilket lagrum upptar *gällande bestämmelser* om straff för angrepp mot parter och vittnen, lyder sålunda:

Gör man våldsgärning å annan för det han i sak inför rätta, hos Konungens befallningshavande eller vid annat ämbetsverk, sin eller annans talan fört eller vittnesmål avlagt, eller för att honom från sakens utförande eller vittnesmålet avläggande hindra; dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande; må till böter, dock ej under fem dagsböter, dömas.

Detta stadgande — ett reliket av de gamla edsöresbrotten — avser således endast sådant angrepp mot parter, rättegångsombud och vittnen som sker ge-

nom misshandel eller annan gärning vilken till sin natur är att anse såsom våld å person. Å andra sidan faller även en i och för sig tämligen obetydlig våldshandling under stadgandet och därmed under allmänt åtal, så snart någon av de angivna subjektiva förutsättningarna för straffbarhet föreligga, nämligen att våldet avsetts såsom vedergällning för att den angripne fört talan eller vittnat eller utövats i syfte att hindra honom därifrån.

I propositionen nr 31 med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder anförde *föredragande departementschefen* statsrådet Möller, under rubriken »Ur kommissionsförslaget utbrutna frågor», bland annat:

Kommissionens förslag upptager i 7 § första stycket ett stadgande om förbud mot stridsåtgärd, som vidtages mot ämbets- eller tjänsteman eller innehavare av offentligt uppdrag i eller för befattningen eller uppdraget. Någon motsvarighet till denna bestämmelse förekom ej i det av professor Bergendal utarbetade utkastet. I motiven till kommissionsförslaget rörande denna punkt ävensom angående förslaget i andra stycket av 7 §, avseende särskilt skydd för vittnen m. fl., hänvisas bland annat därtill att personer som nödgades framträda såsom medhjälpare åt statsmakten i dess funktioner understundom löpa fara för repressalier i form av ekonomiska stridsåtgärder. Kommissionen har ansett det vara av stor vikt att vinna ökat rättsskydd på detta område och funnit frågan nära sammanhänga med de spörsmål, som röra rättsskydd för tredje man i ekonomiska konflikter.

Vad angår dylika repressalier mot ämbets- och tjänstemän, torde det väl icke saknas exempel på att sådana förekommit. Något trängande behov av lagstiftning på området har dock näppeligen gjort sig gällande. Mot kommissionens förslag kan göras den invändningen, att det skulle kunna tolkas såsom avseende även stridsåtgärder mot ämbetsmän eller innehavare av offentliga uppdrag, vilka såsom arbetsledare förestå arbeten i statens regi. I varje fall torde, i händelse av den föreslagna bestämmelsens antagande, svårighet uppstå att skilja mellan lovliga arbetsinställelser eller blockader mot ett statligt eller kommunalt arbetsföretag och förbjudna stridsåtgärder mot den funktionär, som förestår eller leder arbetsföretaget. Med hänsyn till nödvändigheten av ytterligare prövning av frågan även i sist berörda avseende kan den ej nu upptagas till slutlig behandling. Det lär inom justitiedepartementet bliva föremål för utredning i vad mån straffbestämmelserna om brott mot offentlig myndighet böra utvidgas, varvid kommissionsförslagets bestämmelser i ämnet komma under övervägande. I samband med bestämmelserna om skyddsarbete har dock hänsyn tagits till önskvärldheten att giva neutralitetsskydd åt den, som i egenskap av tjänsteman utför arbete under arbetskonflikt.

I 7 § andra stycket har kommissionen föreslagit ökat straffskydd för vittnen m. fl. genom förbud mot stridsåtgärder som avse att hindra någon att föra talan inför domstol eller annan myndighet eller att avlägga vittnesmål eller att tillhandagå ämbets- eller tjänsteman samt mot stridsåtgärder som avse vedergällning för vad någon gjort i nu angivet hänseende. I den mån särskilt skydd gentemot ifrågavarande stridsåtgärder för närvarande kan anses vara av ett praktiskt behov betingat, torde bestämmelser i detta ämne närmast få karaktär av strafflagsbestämmelser och därför icke böra erhålla sin plats i den provisoriska speciallag, varom här är fråga.

Lagrådet anförde i sitt yttrande över förslaget till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder under rubriken »Komplettering av förslaget», bland annat:

Något stadgande motsvarande 7 § i kommissionens förslag har icke upptagits i förevarande lagförslag. Däremot har i det till lagrådet jämväl remitte-

rade förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen föreslagits en utvidgning av där stadgat rättsskydd för part och vittne. Lagrådet har emellertid av skäl som angivas i lagrådets yttrande över detta lagförslag funnit sig icke kunna tillstyrka att det lägges till grund för lagstiftning.

Vinna lagrådets synpunkter beaktande, torde enda möjligheten för närvarande att tillgodose det ostridigt föreliggande behovet av skydd för part och vittne vara att i nu förevarande lagförslag upptaga stadganden i huvudsaklig överensstämmelse med andra stycket av 7 § i kommissionens förslag. Att skydd därigenom beredes även den som tillhandagår ämbets- eller tjänsteman synes enbart lämpligt; och detta skydd torde böra uttryckligen utsträckas att omfatta jämväl den som i annan egenskap än vittne för åstadkommande av utredning höres av offentlig myndighet.

Departementschefens uppfattning att frågan om skydd för tjänsteman ej bör i detta sammanhang regleras i vidare mån än som skett i 10 § sista stycket i det remitterade förslaget kan lagrådet icke dela. Departementschefen ställer visserligen i utsikt att kommissionsförslagets bestämmelser i ämnet skulle komma under övervägande i en tilltänkt utredning i vad mån straffbestämmelserna om brott mot offentlig myndighet böra utvidgas. Det kan dock ifrågasättas om icke svårigheter av liknande slag som de vilka visat sig föreligga i fråga om infogande i strafflagen av kommissionsförslagets skydd för parter och vittnen skola möta även i fråga om ämbets- och tjänstemäns skyddande genom strafflagsbestämmelser mot ekonomiska stridsåtgärder. I varje fall synes ej tillfredsställande att i avvaktan på denna lagstiftning, vars genomförande i en nära framtid synes ovisst, underlåta att redan nu i den provisoriska lagen införa skyddsbestämmelser för fall, där behov visat sig föreligga och ytterligare utredning ej synes erforderlig. Att förbud mot stridsåtgärd mot ämbets- och tjänsteman eller innehavare av offentligt uppdrag i eller för befattningen eller uppdraget bör stadgas dels utan undantag då sådan åtgärd vidtages i vedergällningssyfte och dels, om den vidtages i annat syfte, åtminstone i fall där den angripne ej är anställd i statens eller en kommuns affärsdrivande verk, torde utan vidare vara tydligt. Lagrådet hemställer därför att åtminstone i nu angiven omfattning skydd införes i sammanhang med förevarande lagstiftning.

Huruvida man kan avstå ifrån att direkt straffbelägga överträdelse av de sålunda förordade bestämmelserna synes i hög grad tvivelaktigt vad angår skyddet för den som enbart fullgör honom i samhällsordningens intresse ålagd skyldighet. Önskvärdheten av en viss enhetlighet i regleringen torde dock utgöra ett vägande skäl för att även i dessa fall välja den form för repression som lagrådet funnit lämplig i fråga om otillåtna stridsåtgärder i allmänhet.

Gentemot vad lagrådet yttrat om önskvärdheten av kompletterande bestämmelser angående stridsåtgärd mot vittne, part, tjänstemän m. fl. hänvisade *departementschefen* i propositionen nr 31 till vad han vid remissen till lagrådet uttalat angående kommissionens motsvarande förslag.

Det till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen innebar att i lagrummet, som i övrigt skulle lämnas oförändrat, skulle införas ett andra stycke av följande lydelse:

Vidtager man eljest mot någon åtgärd, som för honom föranleder lidande, förlust eller annan skada, eller hotar man någon med våld eller åtgärd, varom nu är sagt, och sker det för det han fört talan eller vittnat eller för att honom därifrån hindra; straffes med fängelse eller böter.

Föredragande departementschefen, statsrådet Schlyter, anförde vid remissen till lagrådet, sedan han framhållit att han för närvarande icke vore beredd att taga ställning till frågan om utvidgning av rättsskyddet för ämbets- och tjänstemän samt för dem, som tillhandaginge ämbets- och tjänstemän, bland annat:

Under förarbetena till lagstiftning om ekonomiska stridsåtgärder ha övervägts två olika vägar för lösningen av frågan om utvidgat rättsskydd för vittnen och andra som utöva någon funktion i rättsskipningens intresse. Professor Bergendal förordade vissa ändringar i allmänna strafflagen, närmast i 11 kap. 8 §. Även kommissionen fann starka principiella skäl tala för strafflagsändring men stannade dock vid att såsom ett provisorium föreslå upptagande av bestämmelser i ämnet i speciallagstiftningen angående ekonomiska stridsåtgärder. Det bör emellertid anmärkas att skillnaden i sak mellan den sakkunniges och kommissionens förslag icke är väsentlig. Även enligt kommissionsförslaget straffbelades sålunda överträdelser av den givna förbudsregeln, och mål om ansvar härför skulle upptagas vid de allmänna domstolarna.

Inledningsvis har erinrats därom att hithörande frågor såsom varande av huvudsakligen straffrättslig natur utbrutits ur lagstiftningen om ekonomiska stridsåtgärder, vilken enligt det till lagrådet remitterade förslaget i stort sett skulle erhålla karaktären av civillag. Dessutom ha berörts vissa förhållanden, vilka ansetts böra föranleda att lagstiftningsåtgärder i ämnet för närvarande begränsas till det område som enligt gällande rätt behandlas i 11 kap. 8 § strafflagen, nämligen angrepp mot parter och vittnen jämte rättegångsfullmäktige.

Det torde ligga i sakens natur att de angrepp mot parter och vittnen varmed man i praktiken främst har att räkna äro åtgärder som vidtagas i vedergällningssyfte. Detta bekräftas också av de i det föregående refererade uttalandena. Enligt 11 kap. 8 § strafflagen straffas emellertid jämte våld i vedergällningssyfte även våld som utövas för att hindra någon att föra talan eller vittna. Även om angrepp mot parter och vittnen i dylikt tvångssyfte icke kunna antagas äga samma betydelse som åtgärder i hämndsyfte, torde likväl tillräcklig anledning saknas att vid upptagande i lagrummet av andra angreppsformer än våld utesluta handlingar som ske i tvångssyfte. En sådan begränsning har icke heller ifrågasatts i kommissionsförslaget. Om man i likhet med kommissionen vill kriminalisera även hot om angrepp, torde för övrigt medtagande av tvångssyftet vara av viss praktisk betydelse. Däremot synes en utvidgning av det subjektiva brottsrekvisitet i den riktning som föreslagits i professor Thyrens förberedande utkast till strafflag (statens offentliga utredningar 1933: 6), nämligen till handlingar i syfte att påverka talan eller vittnesmål, icke vara påkallad av något verkligt behov.

Beträffande själva brottshandlingens beskaffenhet synas åtskilliga skäl tala för en mera omfattande utvidgning av straffskyddet än som ifrågasatts under förarbetena till lagstiftningen om ekonomiska stridsåtgärder. Om, såsom nu förutsättes, 11 kap. 8 § strafflagen skall omfatta dylika åtgärder samt hot därmed, lär konsekvensen fordra att även andra former av angrepp medtagas. Att hot med våld å person bör straffbeläggas är under angivna förutsättning uppenbart. Såsom ett ingalunda opraktiskt exempel på handlingar, vilka kunna användas i vedergällnings- eller tvångssyfte, kan därjämte anföras våld å annans egendom, vare sig våldet i och för sig är att hänföra till skadegörelse enligt 19 kap. 20 § strafflagen eller på grund av omständigheterna bör anses såsom hemfridsbrott enligt 11 kap. 12 §. De för sådant våld gäl-

lande straffsatserna torde icke kunna anses tillfyllest för de fall då våldet förövas i syfte som avses i 11 kap. 8 §. Bedömandet av handlingen enligt sistnämnda lagrum, eventuellt i konkurrens med något av de förstnämnda, skulle dessutom medföra att brottet faller under allmänt åtal, vilket synes önskvärt och även påkallas av följdriktighetshänsyn.

Emellertid torde man svårigen kunna stanna vid att utsträcka lagrummet till att omfatta, jämte våldsgärningar, vissa närmare bestämda handlingstyper vilka kunna tänkas komma till användning såsom repressalier eller såsom tvångsmedel gentemot parter och vittnen. Det skulle otvivelaktigt möta synnerliga svårigheter att härvidlag uppdraga en tillfredsställande gränslinje. Vad särskilt angår de ekonomiska stridsåtgärderna bör märkas att innebörden av uttrycket ekonomisk stridsåtgärd i sig själv är tämligen svävande och även kan förväntas komma att undergå förskjutning under loppet av en relativt begränsad tid. Den uppräknig av dit hänförliga åtgärder som givits i förslaget till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder gör, som redan lagrubriken utmärker, icke anspråk på fullständighet. Därtill kommer att ej heller de grundläggande begreppen blockad, bojkott etc. erhållit en närmare bestämning. Enligt den lagförslaget åtföljande motiveringen har det tänkts att en vägledande och enhetlig rättspraxis vid tolkningen av dessa uttryck skulle utbildas vid den föreslagna specialdomstolen. Det bör under sådana förhållanden knappast ifrågakomma att i den allmänna strafflagen operera med dessa begrepp eller att eljest anknyta ändringen av 11 kap. 8 § strafflagen till den såsom provisorium avsedda tredjemanslagstiftningen.

Av nu anförda skäl synes vara att förorda att lagändringen genomföres på det sätt att överhuvud taget alla åtgärder vilka företagas i vedergällningssyfte eller för att utöva tvång hänföras under lagrummet. För det ifrågavarande brottets karaktär av indirekt angrepp mot den rättsskipande verksamheten är tydligen icke väsentligt att brottshandlingen utgör våld å person; att endast sådant våld för närvarande omnämnas torde huvudsakligen äga historiska förklaringsgrunder. Huruvida handlingen är i och för sig kriminellt eller civilt rättsstridig eller om den i och för sig är tillåten synes icke vara av avgörande betydelse för frågan huruvida den bör föranleda påföljd såsom innebärande en kränkning av de intressen som 11 kap. 8 § avser att skydda. Härför torde böra fordras allenast att handlingen i något avseende är menlig för den mot vilken den företages eller m. a. o. att angreppet består i en åtgärd som för den angräpnade föranleder lidande, förlust eller annan skada.

Med en dylik allmän bestämning av brottshandlingen skulle uppenbarligen åtskilliga i och för sig straffbelagda gärningar bliva hänförliga under 11 kap. 8 §, då de äga rum i syfte som där angives. Såsom exempel ha nyss anförts olika former av våld å annans egendom. Även ärekränkning torde stundom kunna ske på sådant sätt att den kan sägas innefatta vidtagande av åtgärd till annans skada.

Bland icke brottsliga gärningar lära främst vissa ekonomiska stridsåtgärder kunna antagas komma att spela en viss roll.

I fråga om de såsom kollektiva betecknade stridsåtgärderna (blockad, bojkott, arbetsinställelse samt därmed jämförliga åtgärder) bör i detta sammanhang uppmärksammas spörsmålet vilken eller vilka personer som i det särskilda fallet komma att drabbas av straffansvar. Kommissionsförslaget intog härvidlag den ståndpunkten att straff borde utkrävas av envar som biträtt beslut om kollektiv stridsåtgärd eller som uppmanat eller eljest sökt förmå annan att delta däri. Enligt den nu ifrågasatta avfattningen av straffbestämmelsen i 11 kap. 8 § strafflagen skulle någon närmare bestämning av brottssubjekten icke ifrågakomma utan det skulle enligt allmänna rättsgrundsatser få avgöras när betingelserna för straffbarhet äro förhanden. Beträffande de kollek-

tiva stridsåtgärder vilka kunna tänkas komma till användning såsom veder-gällning eller tvång mot parter och vittnen, nämligen blockader och bojkotter, må i detta hänseende anmärkas följande. Består anslutningen till eller deltagandet i exempelvis en blockad mot en producent endast i underlåtenhet att verkställa inköp av de blockerade produkterna, kan däri icke sägas ligga att vederbörande 'vidtager åtgärd' mot producenten. Om emellertid deltagandet därjämte tar sig uttryck i en positiv verksamhet, såsom agitation eller andra åtgärder som bidraga till ökad anslutning till blockaden, torde de objektiva förutsättningarna för tillämpning av straffbestämmelsen få anses vara för handen. Den ifrågavarande bestämmelsen läser sålunda kunna tillämpas på personer vilka framträda såsom organisatörer av blockaden, vilket uppenbarligen ur lagens synpunkt är angeläget. I vad mån de som 'biträtt beslut' om stridsåtgärden komma att drabbas av straff torde i viss mån vara beroende av omständigheterna vid beslutets fattande. Enbart det förhållandet att någon vid en sammankomst mellan ett flertal personer givit sin röst för blockaden läser icke kunna föranleda att han fälles till ansvar. Härför torde dessutom böra fordras att han varit verksam för beslutets realiserande på sådant sätt att han kan anses ha verkställt beslutet eller deltagit i dess verkställande.

I förslaget till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder upptagas bland individuella stridsåtgärder endast uppsägning av arbets- eller hyresavtal samt därjämte annat avbrytande av ekonomisk förbindelse, när det sker av två eller flera i samverkan. I förevarande fall synes anledning icke föreligga till motsvarande begränsning, då för påföljd av åtgärden kräves att denna skett i sådant syfte som avses i 11 kap. 8 § strafflagen.

Straffet för brott mot 11 kap. 8 § strafflagen utgör för närvarande straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader. Vid synnerligen mildrande omständigheter må dock till böter, dock ej under fem dagsböter, dömas. Denna straffskala synes böra bibehållas för de fall då brottshandlingen utgör våld å person. För andra handlingar vilka nu avses skola hänföras under lagrummet synes lämpligen kunna fastställas en gemensam lindrigare skala. I denna torde straffarbete icke böra ingå. Härutinnan skulle följaktligen överensstämmelse komma att råda med kommissionsförslaget, vilket i första stycket av 24 § upptog fängelse samt, vid synnerligen mildrande omständigheter, dagsböter. Med den vidsträcktare omfattning straffbudet nu skulle erhålla torde dock bötesstraffet icke böra förbehållas fall då omständigheterna äro mildrande.

Kommissionsförslaget innehöll härjämte en särskild lägre straffskala för hot med stridsåtgärd, nämligen fängelse i högst ett år eller dagsböter. Enligt vad i det föregående anförts skulle till 11 kap. 8 § hänföras såväl hot om våld å person som hot om annan handling. Övervägande skäl torde tala för att icke i straffhänseende göra någon skillnad mellan hot av ena och andra slaget samt att icke heller för hot fastställa någon särskild straffskala, lägre än den nyss föreslagna.

Vad angår de civilrättsliga påföljderna av ifrågavarande brott må anmärkas att överförandet av brottet från speciallagstiftningen till allmänna strafflagen medför, att de särskilda skadestandsregler vilka äro avsedda att gälla beträffande överträdelse av stadganden i den förra lagstiftningen icke erhålla tillämpning. Den omständigheten att sålunda i stället strafflagens skadestandsregler bliva gällande i fråga om stridsåtgärder vilka skola bedömas enligt 11 kap. 8 § samma lag torde dock vid rättstillämpningen icke komma att få någon nämnvärd betydelse. Den frihet som enligt numera rådande rättsuppfattning tillkommer domstolarna vid prövningen angående förhandenvaron av skada och vid bestämmandet av dess belopp läser innebära tillräcklig garanti mot mindre tillfredsställande brott mot nämnda lagrum.

I sitt yttrande över nu ifrågavarande förslag avstyrkte *lagrådet* att förslaget lades till grund för lagstiftning samt hemställde att de föreslagna bestämmelserna, såvitt de avsåge ekonomiska stridsåtgärder, i stället under iakttagande av vissa av *lagrådet* gjorda erinringar måtte inarbetas i förslaget till lag om ekonomiska stridsåtgärder. Vunne denna hemställan ej bifall, borde det remitterade förslaget omarbetas under beaktande av vad *lagrådet* anfört.

Rörande de skäl *lagrådet* åberopat för sin hemställan hänvisas till sid. 14—16 i propositionen.

Departementschefen fann vad *lagrådet* anfört allenast böra föranleda att åtgärder mot vederpart och ombud uteslötes ur det föreslagna andra stycket av lagrummet samt att med vittnen jämställdes de som i annan egenskap än vittnen för åstadkommande av utredning hördes av offentlig myndighet. Den senare ändringen borde erhålla motsvarighet i paragrafens första stycke.

Departementschefens motivering återfinnes å sid. 17 f. i propositionen.

Propositionens lagförslag har avfattats i överensstämmelse med vad departementschefen sålunda anfört.

I *motionen II: 495* hemställas, att riksdagen måtte antaga det av kommissionen avgivna förslaget.

I *motionen II: 492* har — under hänvisning till vad som anförts i de i anledning av propositionen nr 31 till innevarande riksdag väckta likalydande motionerna I: 283 av herr Johan Bernhard Johansson m. fl. och II: 489 av herr Lindman m. fl. — yrkats, att förevarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas.

I *motionerna I: 283 och II: 489*, vilka äro likalydande, har i nu ifrågavarande hänseende anförts:

Beträffande skydd mot stridsåtgärd för ämbets- och tjänstemän eller innehavare av offentligt uppdrag ävensom förbud mot stridsåtgärd för att hindra någon att föra talan inför domstol eller annan myndighet eller att avlägga vittnesmål eller tillhandagå ämbets- och tjänstemän har i propositionen strukits förbudet mot repressalier mot ämbets- eller tjänstemän eller innehavare av offentligt uppdrag. Såsom *lagrådet* anfört föreligger otvivelaktigt ett behov av bestämmelser i nämnda hänseenden. Straffskydd för vittnen m. fl. har visserligen av departementschefen förordats i propositionen nr 33 till införande i strafflagen. Det sålunda föreslagna stadgandet synes emellertid icke täcka alla fall där skydd påkallas av allmänna samhällshänsyn. De i kommissionsförslagets 7 § upptagna bestämmelserna torde därför böra upptagas i lagen om vissa ekonomiska stridsåtgärder och propositionen nr 33 av riksdagen avslås.

Motionerna I: 283 och II: 489 utmyнна i en hemställan, att det i propositionen nr 31 framlagda lagförslaget måtte ändras i enlighet med i motionerna framförda synpunkter. Vid motionerna har fogats utkast till, bland annat, lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder, vilket utkast i hithörande delar, 6 och 22 §§, i sak överensstämmer med 7 och 24 §§ i kommissionsförslaget, för vilka bestämmelser redogörelse lämnats i det föregående.

Gällande strafflag innehåller i 11 kap. 8 § bestämmelser om våldsåtgärder i vedergällnings- eller tvångssyfte mot enskilda, i rättsskipningens intresse verksamma personer. Då nu fråga uppkommit om viss utvidgning av det sålunda straffbelagda området synes det utskottet principiellt riktigt och praktiskt mest ändamålsenligt att, på sätt i förevarande proposition föreslagits, de härför nödiga stadgandena sammanföras med redan gällande bestämmelser. Genom förslaget skulle även vinnas den fördelen att utvidgningen icke bleve begränsad till ekonomiska stridsåtgärder i egentlig mening utan mera generellt utsträcktes till åtgärder, som vidtagas i ovan angivet syfte, samt till hot om sådana åtgärder.

Vid sin granskning av förslaget har utskottet ej funnit anledning till erinran mot detsamma.

I propositionen nr 31 har chefen för socialdepartementet tagit ställning till frågan om skydd för ämbets- och tjänstemän eller innehavare av offentligt uppdrag mot repressalier genom ekonomiska stridsåtgärder. Enligt hans mening kunde mot kommissionens förslag bland annat göras den invändningen, att detsamma skulle kunna tolkas såsom avseende även stridsåtgärder mot ämbetsmän eller innehavare av offentliga uppdrag, vilka såsom arbetsledare förestode arbeten i statens regi. I varje fall skulle, i händelse av den föreslagna bestämmelsens antagande, svårighet kunna uppstå att skilja mellan lovliga arbetsinställelser eller blockader mot ett statligt eller kommunalt arbetsföretag och förbjudna stridsåtgärder mot den funktionär, som förestår eller leder arbetsföretaget. Med hänsyn till nödvändigheten av ytterligare prövning av frågan även i sist berörda avseende ansåg departementets chefen att den ej nu kunde upptagas till slutlig behandling. I samband med bestämmelserna om skyddsarbete hade dock i nämnda proposition hänsyn tagits till önskvärdheten att giva neutralitetsskydd åt den, som i egenskap av tjänsteman utförde arbete under arbetskonflikt.

Chefen för justitiedepartementet har i nu förevarande proposition förklarat, att han för närvarande icke vore beredd att taga ställning till frågan om utvidgning av rättsskyddet för ämbets- och tjänstemän samt för dem, som tillhandaginge ämbets- och tjänstemän.

Enligt utskottets mening är det emellertid önskvärt, att vår strafflagstiftning kompletteras med bestämmelser om skydd för ämbets- och tjänstemän samt innehavare av offentligt uppdrag. Utskottet får därför föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag i ämnet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att förevarande proposition, nr 33, måtte av riksdagen bifallas;

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt verkställa utredning angående lagstiftning om ökat skydd för ämbets- och tjänstemän samt innehavare av offentligt uppdrag ävensom för riks-

dagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda;

C) att motionen II: 492 måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan under A) hemställt; samt

D) att motionerna I: 283, II: 489 och II: 495 — såvitt de blivit föremål för behandling i detta utlåtande — i den mån de icke blivit beaktade genom vad utskottet ovan under A) och B) hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 maj 1935.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Sigfrid Hansson, Frändén, Sam Larsson, Gustaf Tamm, P. Sandström, Norman och Forslund*;

från andra kammaren: herrar *Österström, Magnusson* i Kalmar, *Linnér, Hage, Johanson* i Hallagården, *Johanson* i Stockholm, *Olovson* i Västerås och *Sandström* i Sollefteå.

Reservationer:

1) av herrar *Frändén, Gustaf Tamm, P. Sandström, Linnér* och *Sandström* i Sollefteå, vilka anfört:

»På de skäl, som anförts i högermotionerna och i reservationen till utskottets utlåtande angående förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder, hemställa vi,

att tredje stycket i förslaget till ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen icke måtte vinna riksdagens bifall.»

2) av herrar *Österström* och *Sam Larsson*, vilka hemställt, att 8 § tredje stycket i förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 8 § strafflagen icke måtte bifallas av riksdagen.